

Loš privredni ambijent i svetska kriza doveli srpske građevinare do ruba egzistencije

Neimari pod hipotekom

TEMA MESECA

Iako će građevinari 8. septembra, pod rukovodstvom Samostalnog sindikata građevinarstva i industrije građevinskog materijala, održati samo jednodnevni štrajk upozorenja, činjenica da su dogovor o tome, kao i o eventualnim daljim koracima, postigla tri sindikata iz različitih centrala, govori da je ovoj grani privrede „dogorelo do nokata“ i da težak položaj zaposlenih lako može da preraste u masovne proteste.

Ni to što je država poslednjih meseci kreirala nekoliko važnih projekata kojima bi trebalo da oživi aktivnost u građevinarstvu, najverovatnije neće brzo dati efekte, jer

● **VUKOVIĆ:**
Ne postoji granski kolektivni ugovor kojim bi bio regulisan terenski rad, regres, godišnji odmor

● **RODIĆ:** Aktivnost smanjena upola u odnosu na period pre recesije, a u blokadi više od 80 odsto firmi iz grane

se po ko zna koji put iznova postavlja pitanje naplate završenih poslova.

Nema ubedljivog objašnjenja zbog čega se tek ove godine ušlo u rešavanje problema u građevinskoj industriji, kada se zna da je još pre dve godine, posebno sektor nisko-gradnje, zapao u ozbiljnu krizu jer država i javna preduzeća nisu izmicali svoje dugove i da je pad standarda već dve decenije gotovo zadržao stambenu izgradnju.

Sa eskalacijom krize, zaustavljene su i strane investicije u poslovni prostor, koji je u jednom trenutku bio glavni izvor skromne zarade za naše firme, jer su uglavnom imale ulogu podizvođača. Da li će mere Vlade sada uspeti da zaustave sunovrat grane koja za sebe vezuje industrijsku proizvodnju u još 46 oblasti, za sada je pitanje bez odgovora.

Strane IV-V

U FOKUSU: Pet sindikata najavljuju „grčki“ scenario ukoliko budu usvojene izmene penzionog zakona

Tranzicija povod, MMF izgovor, a politika uzrok

Strane 2f-3f

ANALIZA: Najmanje 700.000 siromašnih u Srbiji

Statistika i dalje bolja od života

Strane 2f-3f

POVODOM: Zakon o sprečavanju zlostavljanja na radu stup na snagu 4. septembra

Paragrafima protiv mobinga

Strana 3f

TEMA: Novi Sad, Kragujevac, Užice, Leskovac

Najamnici na skelama

Strane 4f-5f

TRAGOM: Samostalni sindikat zaposlenih u komunalno-stambenoj delatnosti

Stari zakon bolji od novog

Strana 6f

AKTUELNO: Vlada prolongirala odluku o fiskalizaciji u delatnosti taksiranja

Štrajk zamrznut do 9. septembra

Strana 6f

PREGLED: Suočavanje Bugarske i Rumunije sa posledicama krize

Vlada u omči MMF-a i buđenje optimizma

Strana 7f

STUDIJA SLUČAJA: Zaposleni u Jugoremediji uoči novog termina za prodaju

Kad sindikalci postanu poslodavci

Strana 8f

Pet sindikata najavljuju „grčki“ scenario ukoliko budu usvojene izmene penzionog zakona

Tranzicija povod, MMF izgovor, a politika

ORBOVIĆ: Zbog loše privatizacije ogroman broj ljudi na silu oteran u penziju • Ukoliko se predlog usvoji moguće je da bi oni koji primaju 10.000 dinara, isto toliko

Mirjana Milenković

U FOKUSU

Predlog izmena Zakona o penzijsko-invalidskom osiguranju koji bi pred poslanicima Skupštine Srbije trebalo da se nađe već u oktobru, podelio je srpsku javnost i političare, ali ovog puta ne i sindikate. Dok vlast izmene zakona opravdava zahtevima MMF-a, dotle opozicija tvrdi da se ovim „naka-radnim predlogom ciljano smanjuju penzije“ i stvara još veći raspon između najviših i najnižih mirovina. U borbu protiv predloženih izmena penzionog zakona aktivno i prvi put jedinstveno, uključili su se i sindikati najavljujući eventualni „grčki scenario protesta“ na srpskim ulicama u slučaju da Vlada ne povuče sporni zakon.

Da podsetimo, ovim izmenama predviđeno je da se od naredne godine postepeno povećavaju uslovi za sticanje starosne granice, kako bi od 2022. godine u penziju muškarci išli sa 40 godina staža i (58?) godina života, a žene sa 38 godina staža i (58?) godina života. Muškarci će i dalje moći da idu u penziju sa navršenih 65 godina i 15 godina staža, a žene sa navršenih 60 godina i najmanje 15 godina staža. U starosnu penziju će se ići i sa 45 godina staža, bez obzira na godine života. Izmene nam se poostavaju i uslovi za dobijanje porodične penzije. Prema tim rešenjima udovac bi sticao pravo na porodičnu penziju ako je do smrti bračnog

drug navršio 58, umesto dosadašnjih 55 godina života. Udovica bi stekla isto pravo kada napuni 53, umesto 50 godina života, kako je predviđao sadašnji zakon.

Prema izmenama zakona, povećavaju se i uslovi za odlazak u penziju policijskih službenika, vojnih lica, službenika poreske policije, pripadnika BIA i pojedinih pripadnika ministarstva spoljnih poslova. Oni će u penziju ubuduće, i to uz benificirani staž, moći da idu sa 55 godina, 25 godina staža i 15 godina efektivnog rada na tim poslovima, umesto sa 53 godine života, 20 godina radnog staža i 10 godina efektivnog rada, kako je sada. Izmene zakona predlaže se i smanjenje ličnog koeficijenta sa četiri na 3,8, prilikom utvrđivanja najviše penzije, kako bi se smanjila razlika između iznosa najviše i najniže penzije.

Penzije bi se ubuduće uskladivale

Foto: BETA

Budžetske penzije i demografija

Za razliku od sindikata i predstavnika opozicije, ekonomski analitičari smatraju da ukoliko se pod hitno ne popravi odnos zaposlenih i penzionera, postoji bojazan od urušavanja sistema. Navode da se pre krize u razvijenim zemljama računalo da je dovoljno imati oko 2,5 zaposlenih na jednog penzionera, pa da penzioni sistem bude održiv.

Kriza je pokazala da ni to nije dovoljno i da je sada potrebno imati više od 3,5 zaposlenih na jednog penzionera, da bi se penzije održale na nivou manjem od polovine prosečne plate. S obzirom na to da mi imamo manje od 1,5 zaposlenih na jednog penzionera, a ni svi zaposleni, odnosno njihovi poslodavci, ne plaćaju doprinose redovno ili to ne čine nikako, penzioni sistem se zasniva na zahvatanju iz budžeta. Dakle, nismo se primakli evropskim normama, a da bismo to učinili, bilo bi potrebno otvoriti još najmanje dva miliona radnih mesta, koja bi kroz doprinose obezbeđivala dovoljan priliv novca u Fond PIO. Dok ekonomisti pokazuju ovu nespornu računicu, sociolozi i demografi navode da je „račun bez krčmara“ uzaludan posao i kažu da bi u sadašnji trend starenja stanovništva vrlo lako moglo da se desi da bi uskoro i oni koje sada nazivamo mladim penzionerima, morali da rade ne bi li izdržavali starije „kolege“.

Iznuđeni potezi ili početak ozbiljne reforme: U vreme krize položaj penzionera svakog dana sve gori

dva puta godišnje i to 1. aprila i 1. oktobra. Pri tom, 1. aprila 2011. i 1. aprila 2012. uskladiće se sa potrošačkim cenama i pola procenta bruto domaćeg proizvoda iz prethodne godine. Od 1. aprila 2013. godine uskladiće se sa potrošačkim cenama i rastom BDP ukoliko on bude veći od četiri odsto. Svakog 1. oktobra penzije bi se uskladivale sa rastom potrošačkih cena u prethodnih šest meseci.

Ovo uskladičavanje penzija sa rastom BDP-a izazvalo je oštro negodovanje pet sindikata: Saveza samostalnih sindikata Srbije, Konfederacije slobodnih

sindikata, Asocijacije slobodnih i nezavisnih sindikata, Udruženih sindikata Srbije Sloga i Industrijskog sindikata Srbije, koji ujedini traže od Vlade povlačenje predloženog zakona iz skupštinske procedure.

Najveća zamerka Ljubisava Orbovića, predsednika Veća Saveza samostalnih sindikata, jeste to što je predlog sačinjen bez konsultacija sa sindikatima i van socijalno-ekonomskog saveta. On

pri tom najavljuje, ukoliko ta greška ne bude ispravljena, da će sindikati u is-

U Srbiji egzistira više od 700.000 siromašnih

Statistika bolja od života

RANKA SAVIĆ: Država nema dugoročan plan, a u sferi smanjenja siromaštva sve je dnevna politika • STOJILJKOVIĆ: U nemaštini i teškoj bedi čak 40 odsto stanovništva

Igor Živanović

ANALIZA

Beograd - U nedostatku preciznih podataka o povećanju siromaštva u Srbiji ove godine, kada se ono što je lane započelo dodatno „survalo“, iako su nam predstavnici vlasti više puta javljali da je sa krizom gotovo, zanimljivo je ipak evidentirati činjenice iz 2009. godine. Iako je tada inflacija bila niska, a ljudi koji su dobijali otkaze tek kasnije su ušli u potpuni krug nemaštine, pa se može pretpostaviti da im je sada daleko gore, u toj godini je u odnosu na prethodnu broj onih građana koji žive ispod apsolutne granice siromaštva povećan za 60.000. Tako je lane broj ljudi koji nemaju dovoljno za osnovne potrebe, hranu i stanovanje bio oko 700.000.

Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku, najveći porast stope siromaštva zabeležen je u centralnoj Srbiji, sa sedam odsto u 2008. na 9,3 odsto u 2009. godini. Siromašenje u ruralnim sredinama je izraženije, pa je

dece koja nemaju ni za osnovne potrebe je 9,3 odsto.

Svako deseto dete do 14 godina živi ispod linije apsolutnog siromaštva, kao i 8,4 odsto dece od 14 do 18 godina. U 2009. godini je povećana i relativna linija siromaštva za 0,4 odsto i po toj kategorizaciji 13,6 odsto stanovništva je siromašno, ističe Pejaković.

U toku je procedura usvajanja novog zakona o socijalnoj zaštiti koji bi trebalo da značajno poveća obuhvat si-

za hitne intervencije u socijalnoj zaštiti i 400 miliona za pomoć najsiromašnijim opštinama za razvoj usluga i pomoć u oblast socijalne zaštite.

Međutim, Ranka Savić, predsednica Asocijacije slobodnih i nezavisnih sindikata, kaže za Forum da država ne radi ništa na sistemskom rešenju smanjenja broja siromašnih u Srbiji.

Potpuno poražavajuće jeste to što država nema dugoročan plan i da je u sferi smanjenja siromaštva sve dnevna

„Na kazanu“ više od 36.000 ljudi

U situaciji velike ekonomske krize nije bilo moguće brzo reagovati izmenom sistemskih zakona, te se pristupilo merama interventnog karaktera za najugroženiji deo stanovništva, koje uključuju povećanje broja narodnih kuhinja u 69 opština. Tu je i podrška novcem i sredstvima iz robnih rezervi narodnim kuhinjama, tako da u Srbiji ovu uslugu koristi više od 36.000 građana. Istovremeno, lane je podeljeno 21.000 paketa hrane i sredstava za higijenu najsiromašnijim, kaže Ljuba Pejaković, savetnik ministra rada i socijalne politike.

romašnih. Naime, planiranim izmenama Zakona o socijalnoj zaštiti koji bi stupio na snagu 1. januara 2010. godine, broj članova domaćinstva koji će biti obuhvaćeni socijalnom zaštitom biće povećan za 60 odsto, a ukupnih budžetskih rashoda za te namene za 70 odsto, odnosno trebaće više izdvajanja

politika. Članovi Vlade nemaju jedinstvene stavove o ovom problemu, a rešenja koja se nude nisu uopšte efikasna, tvrdi Savićeva. Prema njenim rečima i regionalizacija koja je sprovedena jeste politička, a ne ekonomska mera koja bi mogla da doprinese cilju da se broj siromašnih u Srbiji zaista smanji.

Socijalna politika kaska za krizom: Prizor sa beogradske ulica

zabeležen rast sa 7,5 odsto stanovništva ispod apsolutne granice siromaštva u 2008. na 9,6 odsto u 2009. godini. U gradskom području nije zabeležena stopa rasta siromaštva.

Porodice sa pet i više članova izložene su siromaštvu nego porodice sa manjim brojem jedinki. Najveći rast bede beleži se među porodicama sa pet i više članova, pa je 2008. godine ispod apsolutne granice siromaštva živelo 10 odsto tih porodica, a 2009. čak 14,2 odsto, kaže za Danas Ljuba Pejaković, savetnik ministra rada i socijalne politike Rasima Ljajića. Prema njegovim rečima, procenat

iz budžeta za ovu namenu, oko tri milijarde dinara - navodi Pejaković.

Ministarstvo rada i socijalne politike, iako je najavilo uvođenje socijalnih karata, odustalo je od toga jer je, prema rečima ministra Rasima Ljajića to dugotrajn i skup posao, a država je u teškoj ekonomskoj krizi.

Danasov sagovornik ističe da je u okviru aranžmana sa MMF dogovoreno da se po rebalansu obezbedi 880 miliona dinara za podršku socijalno ugroženim i to 250 miliona za namirnice za narodne kuhinje, 130 miliona za pakete hrane i higijene, 100 miliona

Socijalne karte bi donele rezultate

Predlagali smo da se usvoji Milenijumski plan, koji su usvojile mnoge druge države, a kojim se definišu odgovarajuće mere za rešenje problema siromaštva i izbegavaju se ad hoc rešenja. Na osnovu tog plana trebalo bi da se napravi generalni plan i, zatim, sektorski planovi, međutim za taj predlog nije bilo sluha. Sve što se sada preduzima samo je trenutno gašenje požara, naglašava Ranka Savić. Ona dodaje da je uvođenje socijalnih karata od kojih je Ministarstvo rada i socijalne politike odustalo, kratkoročno posmatrano, skup proces, ali da bi na duge staze dalo dobre rezultate.

dobijali i 2015. godine

tom danu kad počne skupštinska rasprava o spornim izmenama krenuti u proteste. Orbović podseća i na to da je zbog loše privatizacije u Srbiji ogroman broj ljudi „na silu“ oteran u penziju, i da sadašnji i budući penzioneri ne mogu da budu odgovorni za takav sled događaja.

Uskladičavanje penzija sa rastom bruto društvenog proizvoda dovede do toga da mnogi penzioneri povećane penzije neće ni dočekati, objašnjava Željko Veselinović, predsednik sindikata Sloga. - Ukoliko se ovaj predlog usvoji, s obzirom na trenutni rast BDP, može se dogoditi da će neko ko sada prima penziju od 10.000 dinara, isto toliko primiti u 2015. godine.

Predsednik Industrijskog sindikata Dragan Matić kaže da su se sindikati ujedini zbog loše situacije u društvu i bahatosti Vlade prema socijalnim partnerima.

Spremi smo da izađemo na ulice i da se takmičimo u radikalizaciji, recimo sa sindikatima u Grčkoj, napominje Matić i podseća da sindikati smatraju da tekuće penzije treba obračunavati po „švajcarskoj formuli“ i uskladičiti ih sa kretanjem zarada, pri čemu minimalna penzija ne može biti niža od 25 odsto prosečne zarade u Republici, a prosečna penzija ne može biti manja od 60 odsto zarade.

Sa sindikalce je neprihvatljivo i podizanje praga zahtevanog staža za žene i starosne granice, kao i dalje pogoršavanje položaja penzionera. Podizanje starosne granice za odlazak u penziju

njihovu punu primenu

radnom mestu

prava, a tokom ove godine bile su 134 poslodavcima

Zaštitniku građana Saši Jankoviću prošle godine stigla je 171 pritužba, koje ukazuju na povrede prava na rad ili drugih prava po osnovu rada, a tokom ove godine bile su 134. Prema njegovim rečima, na mobing su ukazivali zaposleni koji rade u velikim preduzećima, kao i u privatnom i vladarstvu države.

Odgovornost svih socijalnih partnera

Pitanje zlostavljanja u oblasti radnih odnosa, predstavlja pitanje odgovornosti svih socijalnih partnera, političke volje i socijalnog dijaloga na svim nivoima. Ali najvažnije je da zakon bude sproveden. To će značiti stvaranje zdravijeg i bezbednijeg, dostojanstvenog radnog okruženja i uvođenje odgovornosti poslodavca da štiti zaposlene od zlostavljanja na radu, navodi zaštitnik građana Saša Janković

Ukazivanje na mobing u organizaciji države imamo samo u dva-tri slučaja. U ovim organizacijama više se ukazuje na diskriminaciju po političkoj pripadnosti, sindikalnoj pripadnosti ili na odsustvo primena, pod jednakim uslovima, svih prava u oblasti rada, objašnjava Janković za Forum.

Praksa zaštitnika građana ukazuje da se žene i muškarci podjednako žale na zlostavljanje, ali taj podatak go-

Defetizam

U čitavoj priči oko izmena i dopuna zakona, čini se da je premijer Srbije Mirko Cvetković jedini ubeđen da nema razloga defetizmu. „Spremi smo na razgovore sa sindikatima“, rekao je nedavno premijer, napominjući da Srbija ipak neće proći kao Grčka, verovatno „zaboravivši“ proteste u ovoj zemlji. „Naš javni dug je oko deset, a grčki 300 milijardi evra, tako da poredenja ne može da bude“, ocenjuje Cvetković, dodajući da „rupa u budžetu nema“, da je on projektovan sa minusom od 4,8 odsto bruto društvenog proizvoda i da se tačno zna odakle će biti obezbeđena sredstva za njegovo pokrivanje.

prema stavu sindikata, ne može da se odnosi na zaposlene koji su proglašeni tehnološkim viškom. Sindikalci smatraju i da rudari i ostali zaposleni kojikata Sloga. - Ukoliko se ovaj predlog usvoji, s obzirom na trenutni rast BDP, može se dogoditi da će neko ko sada prima penziju od 10.000 dinara, isto toliko primiti u 2015. godine.

Predsednik Konfederacije slobodnih sindikata Ivica Cvetanović ističe da taj sindikat zahteva i odmrzavanje plata u javnom sektoru i dodaje da „ako Vlada Srbije ne povuče zakon o PIO, sindikati će proteste završiti generalnim štrajkom“.

Momo Čolaković, šef poslaničke grupe Partije ujedinjenih penzionera (PUPS) u Skupštini, takođe zamera vladajućoj koaliciji što je u pripremi zakona zaobila socijalno-ekonomski savet i sindikate. On predlaže da se pre početka rasprave o zakonu održi sastanak predstavnika sindikata, države i poslodavaca i napominje da je PUPS spreman da sindikalne predloge pretoci u amandmane, koje bi ova stranka predložila parlamentu kao svoje.

stavljanja na radu utvrđuju se obaveza preventivnog delovanja u cilju sprečavanja ove pojave, postupak zaštite, kao i sankcije za počinioc. Određena ovlašćenja imaće i inspekcija rada, objašnjava Bogdanovića. Ona smatra da je najbitnije da se preventivno deluje.

Za primenu ovog zakona važno je istači da se regulativa u ovoj oblasti

rukovodi potrebom obezbeđivanja celovitog sistema zaštite od zlostavljanja na radu, koji bi zaposlenima omogućio brzu i efikasnu zaštitu putem kratkih rokova za postupanje i većeg broja privremenih i zaštitnih mera, naglašava Bogdanovića.

Najčešće žrtve

Od ukupno 224 osobe koliko ih je tokom 2008. pozvalo Viktimološko društvo, čak 109 se žalilo na zlostavljanje na poslu, od toga 99 na psihičko, šestoro na fizičko i troje na seksualno. Prema njihovim podacima, najčešće su žrtve žene, starosti od 35 do 66 godina.

da i socijalne politike dnevno javi 15 do 20 zaposlenih koji smatraju da su žrtve zlostavljanja na radu, a da kako se bliži početak primene Zakona, taj broj raste.

Kada je reč o tome ko su najčešće žrtve mobinga, Bogdanovića navodi da su u privatizovanim preduzećima to mladi radnici ili stariji pred penziju, oni nižih stručnih kvalifikacija, svedoci malverzacija i neloyalni menadžmentu. Takođe, ona dodaje da su među žrtvama mobinga često i zaposleni koji se boje da ne izgube posao, kao i oni koji žele više samostalnosti u radu i bolje uslove rada.

- Zakonom o sprečavanju zlo-

Foto: BETA

Zakon o sprečavanju mobinga stupa na snagu 4. septembra, nadležni očekuju

Paragrafima protiv zlostavljanja na

- Zaštitniku građana prošle godine stigla je 171 pritužba koje ukazuju na povrede prava na rad ili drugih
- Zlostavljanje je jedan od načina da se viškovi radnika odstrane i prestanu da „smetaju“ novostaslim

Bojan Cvejić

POVODOM

Iako ne postoje precizni podaci i istraživanja o zlostavljanju na radu, ovakvi slučajevi i te kako su prisutni u Srbiji, ali mnogi zaposleni strahuju da prijave svoje poslodavce i kolege iz straha da ne dobiju otkaz. U Srbiji je, međutim, nedavno usvojen Zakon o sprečavanju zlostavljanja na radu, koji 4. septembra stupa na snagu, tako da se očekuje, ukoliko zakon bude u potpunosti primenljiv, da će ovaj problem biti donekle rešen.

Kazne za odgovorne do 800.000 dinara

Zakon o sprečavanju zlostavljanja na radu predviđa da, zavisno od težine prekršaja, kazne za poslodavce koji se vode kao pravna lica od 100.000 do 800.000 dinara, dok će poslodavci registrovani kao fizička lica morati da plate od 10.000 do 400.000 dinara.

Zakonom je utvrđeno i pravo zaposlenog koji smatra da je izložen zlostavljanju, da odbije da radi u toku postupka za zaštitu od zlostavljanja kod poslodavca, ako poslodavac nije preduzeo mere za sprečavanje zlostavljanja do okončanja postupka i to pod uslovom da tom zaposlenom, po mišljenju službe medicinske rada, preči neposredna opasnost po zdravlje ili život. Pravo na podnošenje zahteva za zaštitu od zlostavljanja kod poslodavca zastareva u roku od šest meseci od dana kada je zlostavljanje učinjeno, a taj rok počinje od teče od dana kada je poslednji put izvršeno zlostavljanje.

Svetska kriza i loš privredni ambijent doveli srpske građevinare do ruba egzistencije, sindikati 8. septembra organizuju štrajk upozorenja

Gradilišta puna ilegalaca

Danilo Kocić

Leskovac - Neizvesnost i besposlenost, reći su koje najbliže odlikavaju sadašnje stanje u građevinarstvu juga Srbije. Predsednik Veća Samostalnih sindikata Jablaničkog okruga Ivan Jovanović kaže da je u svim građevinskim kolektivima šest opština Jablaničkog okruga - Leskovcu, Vlasotincu, Lebanu, Bojniku, Medvedu i Crnoj Travi - registrovano tek 500 članova sindikata, što je više od 90 odsto radnika zaposlenih u tom sektoru privrede.

Bez sindikata

U većini građevinskih firmi Jablaničkog okruga nema sindikalnih organizacija. Pokušaj da se formiraju nailazi na velike otpore samih vlasnika. Bez sindikata, ocenja je VSS Jablaničkog okruga, novopečeni vlasnici lakše mogu da sprovedu svoje hirove. „Briga o radnicima je na poslednjem mestu u brojnim građevinskim firmama“, kaže Ivan Jovanović, predsednik VSS Jablaničkog okruga.

U Crnoj Travi i Vlasotincu, višedecejnijskim centrima neimarskih sanjara, dve tehničke škole u kojima se pripremaju budućni majstori ali i tehničari građevinskog usmerenja godinama muku muče kako da popune skamije. To je posebno izraženo u Crnoj Travi, koju mnogi smatraju „glavnim gradom“ neimarstva u Srbiji. Svi veliki građevinski kolektivi su propali. Posebno teške dane preživljavaju radnici dva najveća preduzeća, leskovačkog „Graditelja“ i vlasotinačke „Crne Trave“. Oba su u stečaju i preti im definitivno potonuce. Za građevinske radnike došlo je vreme kada su mašine utihnule, a to je, besede oni sami, najteži, najtužniji osećaj koji može da snađe neimara - da nema posla.

U ovom sindikatu su se ne jednom, i to na terenu, uverili u brojne nezakonitosti u radu građevinskih firmi. Bilo je slučajeva da je na većem gradilištu angažovano dvadesetak radnika, ali da je samo nekoliko prijavljeno. Ostali su radili bez plaćenog doprinosa za penzijsko i zdravstveno osiguranje.

- Ta slika otvorenog nezakonitog ponašanja poznata je i inspekcijama, ali se stanje ne menja. Naprotiv, naše su ocene da su socijalno-ekonomske prilike u ovoj

Neimari pod hipotekom

Mirjana N. Stevanović

TEMA MESECA

Nastavak sa 1f strane

Do izbijanja krize, u građevinskoj industriji radilo je oko 120.000 radnika, ali je tokom poslednje dve godine taj broj smanjen za oko 30.000. Aktivnost operative smanjena je na ispod 50 odsto u odnosu na period pre recesije, nedostatak poslova i loši aranžmani države u blokadi više od 80 odsto firmi iz te grane, a proizvođači građevinskih materijala pokušavaju da se izbore sa peto-

Upozorenje 8. septembra: Dušan Vuković

mesečnim zalihama. U Privrednoj komori Srbije zbog toga ističu da je namera države da masovnom izgradnjom jeftinih stanova pokrene bar firme iz sektora visokogradnje dobrodošla, ali pod uslovom da se kombinuje sa drugim merama.

- Cilj da se masovnom gradnjom pokrene domaća proizvodnja ostvariv je ukoliko se ministarstva ekonomije i finansija založe da se građevinskim firmama skinu hipoteke, jer je većina ozbiljnih preduzeća jedinu šansu na tržištu mogla da potraži tek ukoliko kreditom nabavi savremenu opremu. Ako se to ne uradi, prevleki je broj firmi koje neće moći ni da konkuriraju za posao izvođača radova, kaže Goran Rodić, sekretar Grupacije za građevinarstvo u Privrednoj komori Srbije. On dodaje da je opasnost i ukoliko preduzeća koja imaju šanse da uđu u program, ponude damping cene, jer će time sprečiti druge da uđu u posao, a sami neće moći da kvalitetno dovrše investiciju.

- Naš najveći problem je da se programom uposle kapaciteti u građevinarstvu, znači da se poslovi dodele stvarno proizvodnim firmama, a ne nekim „tašna-mašna“ biznismenima, jer ako se ove jeseni bar ne nasluti pokretanje ciklusa, siguran sam da se bunt građevinskih radnika neće zaustaviti samo na upozorenjima, kaže Rodić.

To potvrđuju i predstavnici sindikata, koji najavljuju da će, ukoliko njihovi zahtevi ne počnu da se rešavaju, štraj-

kovi izaci iz preduzeća i prerasti u masovne proteste.

- Želimo da ostvarimo pravo na dostojanstven život i rad, a umesto toga suočavamo se sa činjenicom da imamo najniže zarade u poređenju sa strukom u regionu, a u zemlji je naša plata oko 15 odsto ispod proseka primanja u privredi. Ne postoji granski kolektivni ugovor kojim bi bio regulisan terenski rad, regres, godišnji odmor, to je prepušteno poslodavcima, a oni u poslovanju kalkuliraju samo sa cenama zemljišta, projekta, materijala, dok sredstva za plate izdvajaju ako šta preostane, tvrdi Dušan Vuković, predsednik sindikata građevinarstva u Savezu samostalnih sindikata Srbije.

On ističe i da se vlast nije pobrinula da eliminiše „socijalni damping“ kojim crno tržište radne snage ugrožava konkurentnost u uđu u program, a posedača sa sindikati državi dali dovoljno vremena da kroz privatizaciju stvori povoljniji privredni ambijent.

- Naše nezadovoljstvo usmereno je pre svega ka Vladi i državnim institucijama jer se nisu potrudile da pomognu grani koja može da donese značajan prihod i uposlji veliki broj radnika. Znalo se već dugo da je visokogradnja u krizi, ali projekat masovne gradnje tek ovih dana počinje da dobija obrise. Država ima ogromna dugovanja prema firmama iz niskogradnje, ali joj to ne smeta da od njih naplaćuje sve obaveze. To ne dodiruje

firme koje posluju u svojoj zoni, jer su one izvan sistema kontrole, ali za socijalno odgovorne poslodavce to je ne-

savladiva prepreka i većina menadžmenta iz tih firmi podržava zahteve sindikata, kaže Vuković.

Najamnici na skelama

Od nekadašnjih 8.520 zaposlenih u građevinarstvu Zlatiborskog okruga, preostalo tek 3.195 radnika

Enad Kovačević

Užice - Od nekadašnjih 8.520 zaposlenih u građevinarstvu Zlatiborskog okruga, ostalo je tek 3.195 radnika, ali među njima je mnoštvo onih koji ne rade i ne primaju plate, a vode se kao zaposleni u preduzećima koja su posle privatizacije propala ili su pred stečajem.

Primeru radi, nekada veliko Građevinsko preduzeće „Zlatibor“ iz Užica devedesetih godina zapošljavalo je oko 4.400 radnika i još dve-tri hiljade u svojim pogonima u Beogradu, Novom Sadu, Tuzli i Crnoj Gori. Nakon procesa restrukturiranja i privatizacije, odvojili su se delovi koji su poslovali van Užica, tako da sada pogon „Zlatibor-gradnja“, koji je deo nekadašnje firme, upošljava svega 35 radnika. Na sreću u Užicu postoji preduzeće „Putevi“, koje uspešno posluje i na domaćim i inostranim gradilištima.

Najava stanogradnje

Ukoliko uspeju pregovori sa Ministarstvom odbrane o zameni vojne imovine za stanove u Užicu, za kasarnu „Četvrti puk“ i zgradu Doma Vojske Srbije, grad bi trebalo da izgradi 6.300 kvadratnih metara stambenog prostora u narednih nekoliko godina. Gradonačelnik Jovan Marković rekao je za Forum da su za te stanove predviđene lokacije u naseljima Turica, Krčagovo i Carina, da će novac biti obezbeđen u partnerstvu sa suinvestitorima, te da očekuje i podršku Vlade Srbije.

Investitori „umreženi“, radnici prestrašeni: Petrašin Drušević

- Dotakli smo dno, a radnici u građevinarstvu postali su najamnici. Rade na crno deset i dvanaest časova dnevno, ilustriju stanje u toj oblasti Petrašin Drušević, predsednik Samostalnog sindikata za Zlatiborski okrug, istakavši da je svake godine položaj građevinskih radnika sve teži i neizvesniji.

- Za sve ovo je odgovorna država, jer i kada inspektori zateknu takve radnike na gradilištu, poslodavcima se izriču veoma niske kazne. Investitori nemaju interes da prijave radnike, jer im je jeftinije da plaćaju kazne. Preduzeća koja poštuju zakon, nemaju šansu da prežive, kaže naš sagovornik. On objašnjava da se dešava da poslodavac primi radnika na tri meseca, uplaćuje mu doprinose na minimalnu zaradu od 16.000 dinara, a u gotovini mu isplaćuje dodatni novac i to pravda zahtevom radnika. Ima i onih koji ne prija-

vaju radnike, već im isplaćuju dnevnicu od 20 do 25 evra za deset do dvanaest časova teškog rada.

Drušević kaže da su predstavnici tog sindikata i UGS „Nezavisnost“ sa inspektorom rada nedavno organizovali zajednički obilazak gradilišta kako bi utvrdili

broj neprijavljenih radnika, ali da su se suočili sa činjenicom da su investitori „umreženi“ i odlično obavesteni o tome kada inspektori dolaze.

Tvrdnje da u poslednje vreme saradnju sa inspektorima ne izbegavaju samo poslodavci već i radnici zbog straha da će nakon prijave poslodavca dobiti otkaz, potvrđuje i Mommo Mišović, načelnik Inspekcije rada za Zlatiborski okrug. On navodi da je neprijavljenih radnika najviše u građevinarstvu, trgovini i ugostiteljstvu, i to posebno u drugoj i trećoj smeni, te da ta inspekcija podnosi prijave, ali prekršajni sudovi ne izriču kazne u granicama koje je propisane.

- Nisu retki slučajevi da se radnici dogovore sa poslodavcima da im isplaćuju ukupnu zaradu, ali ne i obaveze doprinose. Kada se inspektori pojave, radnici jednostavno beže, kaže Mišović.

Radnicima se duguje do osam plata

Strani investitori obustavljaju ulaganja, više od 20 odsto angažovanih na crno

Danijela Jakobi

Novi Sad - Da je građevinska industrija u veoma lošem stanju i da će se ovdajšnji građevinari pridružiti svojim kolegama širom Srbije u štrajku i protestima najavljenim za 8. septembar slažu se i predstavnici Samostalnog sindikata Nezavisnost, kao i rukovodioci nekih od najvećih građevinskih firmi u Novom Sadu i Vojvodini.

Većina rukovodilaca nekih od najvećih građevinskih firmi u Novom Sadu, poput preduzeća Graditelj NS, Neimar Novi Sad i Budućnost ad, nisu želeli da komentarišu nezavidnu situaciju u kojoj se nalaze i da iznose u javnost podatke o tome koliko je radnika otpušteno i na koliko su gradilišta obustavljeni radovi.

- Jednostavno rečeno, stanje je katastrofalno. Uposlenost je jako mala, međusobna dugovanja u tom krugu se ne izmiruju, a pomoć države je još uvek u nekom iščekivanju i nedovoljna. Što se tiče našeg preduzeća, ono se nalazi u istom položaju kao i cela grana, jedini je komentar koji nam

- Nakon što su pregovori bili već završeni, Unija poslodavaca je oduvala od potpisivanja. Želja našeg sindikata je da se u građevinarstvu uredi odnos između poslodavaca i radnika, čime bi se smanjio rad na crno i radnici bi primali plate, a ujedno bi bili rešeni i ostali problemi, kaže Branislava Petrović.

...Živojin Stojiljković, predsednik Samostalnog sindikata građevinskih radnika i industrije građevinskog materijala Vojvodine, iz Lafarge Beočinske fabrike cementa, smatra da je najveći problem što ovoj industriji najviše duguje država.

- Obavezuju građevinske firme da vode velike poslove, a ne nadoknađuju im novac za to, zbog čega poslodavci imaju problema sa isplatom ličnih dohodaka. Mi tražimo da svi granski kolektivni ugovori budu potpisani i dobijeno prošireno dejstvo najkasnije do 1. oktobra. Od Unije poslodavaca tražimo da izda rešenja za one sindikate koji su reprezentativni. Takođe, od ministra

Rasima Ljajića tražimo da utvrdi reprezentativnost udruženja poslodavaca sa kojima sindikat može da pot-

Mnogo hoteli, malo učinili: Gradilište kompleksa Park siti

je dao Dragomir Bajilo, predsednik ASD građevinske firme Budućnost, koja je u poslednje dve decenije izgradila neke od najznačajnijih zgrada u Novom Sadu.

Kao tvrdi Branislava Petrović, regionalni poverenik za Novi Sad UGS Nezavisnost, posla ima mnogo manje nego što se priča u javnosti, bilo da se radi o putnoj bilo o stambenoj gradnji.

- U Novom Sadu ima oko 50 otvorenih gradilišta, na kojima, prema našim podacima, čak oko 20 odsto radnika radi na crno. Ima jako puno slučajeva da su građevinska preduzeća pozatvarana ili otišla u stečaj, a radnici o njim isplaćeno u proseku sedam do osam plata, rekla je Branislava Petrović. Prema njenim rečima, stav sindikata Nezavisnost je da najveći problem predstavlja to što nije potpisan kolektivni ugovor.

Da li će se sindikalne organizacije u Telekomu Srbija udružiti u borbi protiv privatizacije

Protiv prodaje ujedinjeno ili svako za sebe

Gojko Vlaović

POVODOM

Sve značajnije sindikalne organizacije koje deluju u Telekomu Srbija protiv se najavljenju prodaji 40 odsto državnog udela u vlasništvu te kompanije, ali je još otvoreno pitanje da li će borbu protiv privatizacije voditi udruženi ili svako za sebe. Pored dva reprezentativna sindikata uključena u Konfederaciju slobodnih sindikata - Sindikata Telekom Srbija i Jedinstvenog sindikata Telekom Srbije, većinskoj privatizaciji žestoko se protiviti i Sindikat Telekom Srbija Nezavisnost. Predsednik tog sindikata Dragan Panić tvrdi da predviđeni način privatizacije nije prihvatljiv, niti je za to odabran dobar tajming.

- Zalažemo se da država ostane većinski vlasnik. Operateri sa najboljim telekomunikacionim sistemima Luksemburg, Belgija, Finska, Švedska, Norveška, Italija, Slovenija, Švajcarska iz strateških razloga nalaze se u rukama države. Ako su se te zemlje odlučile da zadrže većinsko vlasništvo u tim kompanijama, ne vidimo razlog zašto to ne bi bio slučaj i u Srbiji. Smatramo da bi prodaja polovine državnog vlasništva u Telekomu izazvala negativne posledice na obim investicija, cenu i kvalitet usluga, zaposlenost i razvoj prateće industrije. Odluka kako i u kom procentu treba prodati akcije Telekoma može uslediti samo nakon analize posledica nastalih prodajom kompanija u drugim zemljama, naglašava Panić.

Iz ovog sindikata poručuju da s obzirom na to da je Srbija 2002. godine otkupila 29 odsto vlasništva u Telekomu i obavila značajne akvizicije u okruženju (Telekom R. Srpske i M:Tel Crne Gore), ne vide koje to razloge država ima da sve to prepusti stranom vlasniku. Ako se zna da je profit Telekom prošle godine bio 270 miliona evra, a da je Dojče Telekom navodno spreman da plati samo 800 miliona evra, i da se ne zna da li se prodaju i telekomunikacioni kanali, postavlja se pitanje koje razloge država ima da ulazi u prodaju kada cene sličnih kompanija u svetu počinju da rastu, kaže u Sindikatu Telekom Srbija Nezavisnost. Dragan Panić poručuje da je ovaj sindikat spreman i da štrajkuje, ali nije siguran da li bi u tome imali podršku drugih sindikata u Telekomu. Ivica Cvetanović, predsednik Konfederacije slobodnih sindikata, ističe da su reprezentativni sindikati Telekomama spremni da zajedno sa drugim sindikatima protestuju protiv privatizacije te kompanije.

- Protiv sje mo bilo kakve prodaje preduzeća čiji je vlasnik država sve dok traje kriza. Smatramo da svojiska transformacija ključnim sektorima može da se sprovedi samo ako se dokažu pozitivni dugoročni ekonomski efekti. Shodno tome, mi ćemo i na velikom protestu u Boru zakazanom za 29. septembar zastupati stav da ne treba privatizovati javna preduzeća u vreme krize. U slučaju da Vlada Srbije ne odustane od svoje odluke da proda 40 odsto udela u Telekomu, predstavnici dva sindikata koji su članice KSS doneće odluku na koji način će nastupiti. Ne isključujem mogućnost ni radikalnog odgovora u vidu protesta, zaključuje naš sagovornik.

Puno posla, malo para

Zoran Radovanović

Kragujevac - Grad na Lepenici trenutno je jedno od najvećih gradilišta u Srbiji. Pored temeljne rekonstrukcije Zastave, ovde se stambeni i poslovni objekti i tržnice grade na svakom ćošku. Fijak je očito i dalje dovoljno jak „magnet“ koji privlači ne samo stanograditelje, no i investitore koji u Kragujevcu podižu nove objekte i centre. Pored Metroa, Merkatara, Tuša, Tempa, Maksija i drugih, ovde se privode kraju radovi na gradnji prvog Delta parka u Srbiji (površine od oko 26.000 kvadrata), kao i hipermarketa DIS komerca, a očekuje se i nastavak izgradnje multifunkcionalnog objekta Plaza centra. Istovremeno u naselju Stara radnička kolonija, kompanija Nelt gradi supermoderni stambeni blok Smolvić, a u blizini firma Global počinje gradnju svog modernog stambenog kompleksa.

Da li sve ovo znači da ovdajšnjim građevinarima cvetaju ruže, te da ne znaju šta će od posla i para? Uprkos gradnji stanova i proizvodno-poslovnih objekata na sve strane, neimari su mesecima bez posla i para, te su, kako sami tvrde, više gladni no siti. Takva situacija je donekle logična za „Kazimir Veljković“, preduzeće koje je minulih decenija izgradilo gotovo ce-

li Kragujevac, ali je poslednjih godina, naročito posle privatizacije, na prečac propalo, i danas je u bankrotu, sa svega 17 zaposlenih.

No, ovde postoje i „Ratko Mitrović - Gradnja Kragujevac“ i „Neimar“, kao i brojne manje firme, s tim što su Ratko Mitrović i „Neimar“, koje se ubrajaju u najveća šumadijska građevinska predu-

rativa nije spremna za velike poduhvate, pa se, otuda, uglavnom zadovoljava ulogom podizvođača. Iz gradske uprave poručuju ovdajšnjim formama da osnuju konzorcijum i tako da konkuriraju za značajnije poslove u Kragujevcu i okruženju. U Sindikatu građevinskih radnika Šumadijskog i raškog okruga oštro demantuju ocene kragujevačkih čelnika, tvrdeći

Najviše posla na rekonstrukciji fabrike: Pogoni Fijata

zeća, u sve nezavidnijoj situaciji. Zaposleni u „Ratku Mitroviću“ i „Neimaru“, na primer, od decembra prošle godine ne primaju plate. A ne primaju ih, jer nema u Kragujevcu i Šumadiji, ističu ovdajšnji sindikalci, već duže nema posla.

Pojedini gradski čelnici smatraju, doduše, da kragujevačka građevinska ope-

da poslove na gradnji značajnijih objekata u Kragujevcu, iz javnosti nedovoljno poznatih razloga, dobijaju ili preduzeća sa strane - iz drugih delova Srbije, pa i iz Hrvatske - ili ovdajšnje firme tipa „tašna-mašna“, ali ne i ozbiljna građevinska preduzeća, kao što su „Ratko Mitrović“ i „Neimar“.

- Poslove dobijaju firme koje imaju po nekoliko radnika, dvoja-troja kolica i pet-šest lopata. Po dobijanju posla, takve firme uzimaju podizvođače i opremu iz velikih firmi, a na gradilištima angažuju radnike koji su izgubili posao u „Kazimir Veljkoviću“. Zastavi, ili one koji su trenutno besposleni u „Ratku Mitroviću“ i „Neimaru“. U naselju Stara radnička kolonija, na primer, stambeni blok „Smol-

Polovina poslova „BG“ firmama

U Sindikatu građevinskih radnika Šumadijskog i Raškog okruga kažu da oko 47 odsto svih poslova vezanih za gradnju stambenih i poslovnih objekata u Srbiji, dobijaju preduzeća sa podržajom Beograda. Firme iz Južnobanatskog okruga u Srbiji imaju nešto ispod 10 odsto poslova, a preduzeća iz Zlatiborskog i Rasinskog okruga dobijaju 3,8, odnosno 3,4 odsto radova. Preduzeća iz svih ostalih delova države u građevinskim radovima u Srbiji dobijaju od 0,2 do dva odsto posla.

Milan Grujić, predsednik Samostalnog sindikata zaposlenih u komunalno-stambenoj delatnosti

Stari zakon bolji od novog

Ne zna se ko je nadležan za sprovođenje budućeg pravnog akta, a kalkuliše se sa čak devet ministarstava • Plate u JKP za poslednjih pet godina prepolovljene

Ljiljana Bukvić

TRAGOM

Veliko nezadovoljstvo radnika i sindikata izazvalo je Nacrta zakona o komunalnim delatnostima, a na odgovor iz Vlade kojoj su već nekoliko puta pisali tražeći da usvoji njihove predloge, čekaće do početka septembra. Ukoliko ne dobiju zadovoljavajuće rešenje, oni će, najavljuje Milan Grujić, predsednik Samostalnog sindikata zaposlenih u komunalno-stambenoj delatnosti, okupiti celu Srbiju i organizovati štrajk upozorenja.

Novi zakon nam je jako potreban, ali mislim da se gotovo nikada nije desilo da je bolje ono što već imamo od onog što se predlaže. Zakon ne rešava dva bitna problema, pitanje svojine i konkurencije. Toga nema ni u važećem ni u novom. U novom je cilj bio da se privuku strani investitori i da se napravi konkurencija, to je ono na čemu su oni koji su ga predložili insistirali, ali nijedno rešenje tu mogućnost ne predviđa, kaže Grujić za Forum.

Ono što sindikat najviše iritira jeste to što se ne zna ko je nadležan za spro-

vođenje zakona, da li je to Ministarstvo ekonomije, lokalne samouprave ili neko treći.

Izgleda da je za oblast komunalne delatnosti nadležno devet ministarstava. Ministarstvo životne sredine je nadležno za otpad i uređenje priobalja, grejanjem se bavi Ministarstvo

Četiri u jednom

Nedopustivo je da po nacrtu lokalna samouprava bude istovremeno osnivač preduzeća i poverilac, da ujedno kontroliše i izvršava poslove. Srbija je politička država i na funkcije se postavljaju ljudi preko politike umesto da rade ljudi koji znaju. Kao da nemamo uopšte zdrave pameti. Da ju je bilo bar malo, ovaj zakon se ne bi našao ni u javnoj raspravi, napominje Milan Grujić.

energetike, vodama Ministarstvo poljoprivrede, o finansijama brine Ministarstvo finansija i tako dalje, napominje naš sagovornik. Očigledno je da se nekome ovde strašno žuri, tvrdi on, a trebalo je sačekati usvajanje strategije za reformu javnih preduzeća, koja bi odredila koje su tu komunalne delatnosti neotuđivi deo državnog interesa.

Po zakonu vodovod, grejanje i

Spremaju ih za prodaju, a ne znaju se kriterijumi: Radnici jednog od komunalnih preduzeća na poslu

groblja jesu preduzeća koja ne mogu biti privatizovana, ali trebalo je u zakonu odrediti šta je čije. Osim toga, ova strategija je morala da odredi šta može da se privatizuje i kako da se to uradi. Da nešto ne štima dokaz je i to što je čak i Ministarstvo ekonomije izrazilo rezerve i reklo da ne prihvata rešenja koja se u ovom nacrtu zakona nalaze, ističe Grujić.

Na zakonu o komunalnim delatnostima radili su predstavnici SKGO, Privredne komore, Ministarstva ekonomije i životne sredine i USAID. Sindikati nisu učestvovali u tome, a na jednom od kasnijih sastanaka rečeno im je „da su zakasnili“.

Suštinske primedbe sindikata ni-

su usvojene. Imali smo nekih 60 tehničkih primedbi, kao na primer šta znači floskula „sveobuhvatnost prilaga za usluzi“. Valjda se to podrazumeva. Ovdje se radi o kupovini vremena, i to tome da se sve radi na silu, kaže Grujić. U Sindikatu komunalaca imaju primedbe na mnogo toga u vezi sa zakonom, a jedna od njih je i na formiranje direkcije koja bi kontrolisala rad ministarstava.

U situaciji kada imamo višak zaposlenih u državnim organima, direkcija bi bila koncipirana tako da bi mogalo da se primi još ljudi. Pravite novi organ, koji daje mišljenje, ali drugih nadležnosti nema. Pa kome treba mi-

šljenje koje ne obavezuje? Osim toga, u zakonu nema nigde merila za formiranje cene, napominje Grujić.

Oko 80 odsto naših preduzeća posluje s gubitkom zbog nakaradne politike cene. Nama ne treba zamrzavanje. Plate su u poslednjih pet godina prepolovljene, kaže Grujić.

I država možda bez vode

Ukoliko država ne bude čula naš apel, moglo bi da se desi da na dva sata cela zemlja ostane bez, na primer, vode. I to samo kao znak upozorenja, a da ne govorimo o mogućnosti dužeg neiznošenja smeća. Ukoliko se dogovorimo oko zajedničkog interesa, naša moć je mnogo veća nego kod drugih grana i sindikata, tvrdi Milan Grujić, predsednik Samostalnog sindikata zaposlenih u komunalno-stambenoj delatnosti.

Vlada Srbije prolongirala odluku o fiskalizaciji taksista

Štrajk ponovo zamrznut do 9. septembra

Zlatija Vuković

AKTUELNO

Nakon što je Vlada Srbije prolongirala odluku o fiskalizaciji, taksisti su odustali od protesta koji je bio zakazan za juče (1. septembar). Prema rečima Dušana Perića, člana Pregovaračkog tima taksista i prevoznika sa Vladom Srbije, štrajk je zamrznut do 9. septembra. Do tada bi Vlada Srbije trebalo da usvoji izmene i dopune Zakona o prevozu u drumskom saobraćaju čime će se i praktično stvoriti uslovi za rešavanje problema „divljih taksista“, ali i mnogih drugih problema koji muče taksiste i prevoznike u Srbiji.

Protest je zapravo trebalo da bude nastavak prošlogodišnjeg štrajka koji je prekinut 17. decembra posle dogovora i potpisanim Sporazuma sa predstavnicima Vlade Srbije: ministrima Slobodanom Milosavljevićem, Milutinom Mrkonjićem i Petrom Škundićem. Tada su taksisti tvrdili da je 270 evra, koliko koštaju dažbine za uvođenje fiskalne kase, veliki novac koji oni ne mogu da izdvoje.

Vlada je u ponedeljak donela odluku o odlaganju uvođenja fiskalnih kasa za taksiste do decembra 2011. godine pa smo odustali od generalnog štrajka koji smo najavili. Dobili smo obećanje

Štrajk nekoliko meseci pretnje i pregovori: Štrajk u decembru prošle godine

da će Vlada do 9. septembra usvojiti izmene i dopune Zakona o prevozu u drumskom saobraćaju čime će rešiti problem „divljih taksista“, ali i još nekih stvari koje muče taksiste i prevoznike. Dakle, mi smo naš štrajk opet zamrzili do daljeg. Pratićemo šta se dešava i u slučaju da obećanja koja su nam data ne budu ispunjena do 9. septembra, spremni smo da aktiviramo odluku o održavanju generalnog štrajka, objašnjava Perić.

Otkazivanje ili, kako taksisti kažu, zamrzavanje štrajka, međutim, neće tako brzo rešiti sve probleme na koje se

ova branša poziva poslednjih nekoliko godina. I dalje ostaju zahtevi kao što su odlaganje uvođenja fiskalnih kasa trajno ili bar do 1. januara 2013. godine i sklanjanje sa ulica više od hiljadu „divljaka“. Tu su svakako i takse na luksuz i tečni naftni gas koje još nisu ukinute, a one su taksistima veliki tm u oku. Takođe, smatraju da država mora da uvede stimulaciju za ekološka goriva. I na kraju, priča o uvođenju licenci bar za taksiste u Beogradu i uvođenje jedinstvene cene za sva taksi udruženja, za sada je samo obećanje gradske uprave.

Tražimo od Vlade da sprovede

Problemi slični, „mišići“ različiti

Načini borbe taksista za svoja prava različiti su od grada do grada u Srbiji. Dok beogradski, niški i novosadski taksisti uglavnom zbog brojnosti udruženja, „žguraju na mišiće“ ono što traže (blokirajući prestonicu) njihove kolege u drugim gradovima nisu jedinstveni u rešavanju svojih problema. Primer za to je Užice, u kome ima oko 300 radnika u osam taksi službi. U tom gradu ne postoji nijedan sindikat, ali ni jedinstveno taksi udruženje. Ukratko ne postoji dogovor i sloga između taksista. Zato i da hoće ne mogu da organizuju štrajk. A, problemi su, bez sumnje, isti.

potpunu i tačnu primenu Sporazuma koji smo potpisali prošle godine, kaže Mihailo Čubranović iz Granskog sindikata taksisti vozača i autoprevoznika „Nezavisnost“.

Prema rečima Vladimira Ivetića, zamjenika predsednika Žutog taksija, nadležno ministarstvo je obećalo da fiskalizacije neće biti dok se ne obezbede prethodni uslovi za normalno poslovanje taksista, što znači, bar do 2013. Taksisti smatraju da praktično zakon koči „bolje poslovanje ovog esnaf“.

Važeći Zakon dopušta da ova delatnost bude dopunska zbog čega na ulici ima mnogo penzionera koji taksiraju i

tako čine neloyalnu konkurenciju. Primera radi, samo u Beogradu ima oko 1.400 penzionera koji taksiraju, kaže Ivetić i dodaje da su veliki problem sa kojim se suočavaju legalni vozači taksisti iz drugih gradova. „Jedan od naših glavnih zahteva je i da se zabrani ovakvo preletanje“, objašnjava Ivetić.

U beogradskoj Direkciji za javni prevoz ističu da se stav gradonačelnika Dragana Dilasa nije promenio kada su u pitanju štrajkači koji umesto pregovaračkog stola koriste ulice da bi došli do ostvarenja svojih zahteva.

Sve zahteve taksisti prevoznika, Grad je već ispunio, a uslovi koje taksi udruženja zahtevaju zavise od Vlade Srbije. Ono što smo mogli, mi smo i učinili, pogotovo kada su u pitanju „divljih taksisti“. Naši inspektori svakodnevno kontrolišu vozila i vozače, njihove legitimacije i obeležja, navodi Aleksandar Đukić, pomoćnik sekretara za saobraćaj, ističući da je inspekcija dobila i bar-kod čitače tako da u glavnom gradu predstoji ozbiljna akcija uklanjanja nelegalnih taksista sa ulice.

Nerealizovani planovi

- smanjenje broja taksista
- sklanjanje „divljaka“ sa ulica
- uvođenje fiskalne kase u taksi vozila
- licence
- postavljanje kamera i panik tastera u taksi vozila
- obnovljen vozni park
- nove tablice za taksiste

Suočavanje Bugarske i Rumunije sa posledicama krize

Vlada u omči MMF-a i buđenje optimizma

Smanjenje plata, otpuštanja i uvećanje PDV postali politička i socijalna pretnja Bukureštu • Oko 68 odsto Bugara žali se da se finansijska situacija u njihovom domaćinstvu pogoršala

Miloš Mitrović

PREGLED

Bukurešt, Sofija - Dok se trudi da odbrani primenu strogih mera štednje koje joj je „prepisao“ Međunarodni monetarni fond, rumunskoj vladi podrhtava tlo pod nogama. Reforme koje se širom istočne Evrope sprovode pod dirigentskom palicom MMF-a na najveće otvore nalaze upravo u Rumuniji.

Počinjete nova sezona političkih i socijalnih borbi i biće više krvi no ikad, bombastično je za agenciju Rojters aktuelnu situaciju opisao nezavisni politički analitičar Kristijan Patraskon. On smatra da je trenutno najveći rizik za rumunsku ekonomiju moguća dramatična izmena ravnoteže snaga u državi.

Glasanje o poverenju vladi zadovoljiće obe strane. Iako će vlada opstati, opozicija će pokazati da je nešto pokušala. Vlada će dobiti još jednu priliku da javnosti predstavi svu složenost problema kojima se bavi. Druge partije sada ne žele vlast, kaže Gaj Barou iz konsultantske kuće Candole.

Rumunska ekonomija prošle godine zabeležila je pad od sedam odsto, a procene govore da će negativan trend biti nastavljen zahvaljujući uvećanju PDV-a. Rumunija, koja je nekad doživela ekonomski bum, sada se najsporije među istočnoevropskim državama oporavlja od krize. Prvi veliki test za premijera je početkom septembra, konačno glasanje o uvećanju PDV-a. Ako predlog bude usvojen, rumunski PDV biće među najvišima u Evropi. Analitičari predviđaju tesno glasanje, budući da su se neki od Boko-

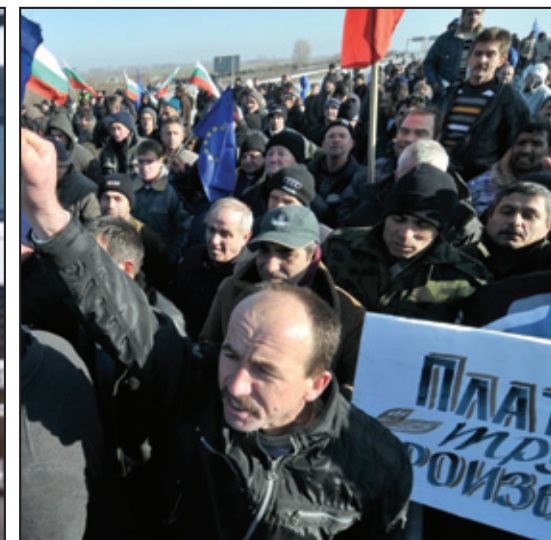
vojni koalicionih partnera usprotivili stititu Marijana Koceva. Najbolje ocenjuje u avgustu su saopštili čelnici kompanija u sektoru usluga. Međutim, oni se još žele na slabu tražnju na domaćem tržištu. Građevinski sektor takođe pokazuje znake oporavka od krize, kaže Koceva. Prvi put u poslednjih nekoliko meseci broj poslova sa finansijskim problemima je umanjeno. U poslednjih šest meseci oko 70 odsto vlasnika građevinskih firmi bilo je u finansijskim problemima, dok ih je sada 10 odsto. Pesimisti su samo industrijalci koji prognoziraju nulti privredni rast.

Najbolja očekivanja imaju kompanije koje imaju partnere u Evropskoj uniji, dok su najumereniji optimisti biznismeni koji se oslanjaju na domaće tržište. Očigledno je da tražnja na tržištu EU raste.

Početkom nedelje osvanula je i vest da je Bugarska jedina zemlja sa pozitivnim kreditnim rejtingom u Evropi. Ta-

U očekivanju pomoći EU: Prizor iz Rumunije

Okončana dužnička kriza: Sa zimskih protesta u Sofiji

Vlada je pokrenula nepopularne mere, uključujući smanjenje plata u javnom sektoru za 25 odsto, otpuštanje nekoliko hiljada zaposlenih i uvećanje poreza na dodatnu vrednost za pet procentnih poena. Podrška liberalno-demokratskoj vladi Emila Boka spala je na svega 13 odsto. Rezultati istraživanja koje je krajem jula sprovedela agencija Insomar kazuju da 51 odsto Rumuna želi novu vladu.

li njegovoj politici i udružili se s opozicijom kojoj sada nedostaje 19 poslanika da bi imala većinu. Veruje se da bi neki „pobunjenici“ iz vladajuće strukture uskoro mogli da potpuno otkazu poslušnost premijeru.

Zbog nesaglasja u vladajućoj koaliciji postavlja se i pitanje hoće li vlada uspeti da obuzda fiskalni manjak za koji je procenjeno da će ove godine iznositi 6,8 odsto bruto nacionalnog pro-

Prodajom do investicija

Rumunska vlada namerava da proda svoje manjinske vlasničke udele u kompanijama u energetici, izjavio je prošle nedelje ministar ekonomije Adrian Videanu. Prodajom bi moglo da se prikupe više od dve milijarde evra koje bi bile iskorisćene za investicije. Ove godine na berzi u Bukureštu Vlada će prodati svoje udele u kompanijama OVM Petrom SA, Transgaz SA i Transelektrika SA, dok bi naredne godine prodala svoje akcije u još dve firme i u kompaniji koja proizvodi prirodni gas. Vlada je ranije najavila i prodaju svojih akcija u Enel SpA i E.ON AG većinskim vlasnicima.

Međutim, redovan termin za izbore je kraj 2012, a izgleda da opozicioni socijaldemokrati, koji tvrde da su širom Rumunije skupili milion potpisa protiv vlade, nemaju nameru da Bokov kabinet prisile na prevremeno otvaranje birališta. Čini se da nisu spremni da ulaze u neku vrstu kompikovane ali neizbežne koalicije u vrekizna vremena, nezahvalna za obavljanje vlasti.

izvoda, pa čak i da li će biti isplaćena dogovorena pomoć Evropske unije od 1,2 milijarde evra.

Za razliku od očekivanog daljeg prištavanja pada u Rumuniji, poslednja istraživanja javnog mnjenja govore da optimizam biznis zajednice u Bugarskoj raste. Poslovna očekivanja u narednih tri do šest meseci mnogo su veća nego pre nekoliko meseci, kaže direktorka Nacionalnog statističkog in-

Svetska federacija sindikata, pozvala na proteste širom planete

Borci protiv neoliberalne ekonomije

Marija Kojčić

PRESTAVLJAMO

Svetska federacija sindikata (WFTU) pozvala je sindikalne pokrete i organizacije širom planete na proteste 7. septembra, s ciljem međunarodnog delovanja protiv efekata globalne finansijske krize. Federacija smatra da je jedini spas za radnike „borba protiv efekata krize kapitalističkog sistema čije posledice najviše trpi radnička klasa koja ne snosi odgovornost za njeno izbijanje“. Stoga je WFTU poslala apel svim radnicima, nezaposlenima, mladim ljudima i imigrantima da 7. septembra izadu na ulice i izraze svoj protest protiv „neoliberalne ekonomije politike“ koju prema njenom mišljenju sprovode Međunarodni monetarni fond i druge svetske finansijske organizacije.

Najveći odziv demonstranata očekuje se u zemljama gde je delovanje WFTU najjače - u Grčkoj, Portugalu, Indiji i na Kipru. Međunarodnoj javnosti najpoznatiji sindikat učlanjen u ovu federaciju jeste PAME, organizator brojnih štrajkova i protesta u Grčkoj protiv strogih mera štednje koje je uvela tamošnja vlada. Sa obzirom na to da je upravo PAME najmoćniji sindikat u WFTU, sedište ove sindikalne centrale nalazi se u Atini.

WFTU je osnovana 1945. kao zamena za Međunarodnu federaciju radničkih sindikata (IFTU) s ciljem da okupi sve sindikate sveta pod okrilje jedne organizacije. Nakon što je jedan broj sindikata zapadnih zemalja izstupio iz članstva te federacije zbog nesuglasica u vezi s „Maršalovim planom“ i formirao Međunarodnu konfederaciju slobodnih sindikata (ICFTU), WFTU su uglavnom činile sindikalne cen-

trale naklonjene komunističkim partijama, te je u to vreme važila za prosovjetsku frontovsku organizaciju. Iz njenih okvira kasnije su istupili i sindikati tadašnje Jugoslavije i Kine, budući da se njihove vlade više nisu ideološki podudarale sa Sovjetskim Savezom. Međutim, u svojim redovima WFTU i danas okuplja sindikalne centrale preostalih socijalističkih država u svetu - Vijetnamu, Severnoj Koreji i Kube, a komunisti i dalje imaju presudan uticaj na rad Federacije.

Najpoznatiji sindikat učlanjen u ovu federaciju jeste PAME, organizator brojnih štrajkova i protesta u Grčkoj

Padom komunističkih režima u Sovjetskom Savezu i istočnoj Evropi WFTU je zadobila težak udarac, budući da je veliki broj sindikata istupio iz njenog okrija i priklonio se ICFTU. Okosnicu delovanja Federacije danas čini borba protiv „eksploatacije radnika, imperijalizma, rasizma, siromaštva i zagadivanja životne sredine“. Zalaže se za socijalnu bezbednost, zdravstvenu zaštitu i školstvo dostupno svima. Akcenat stavlja na osnivanje regionalnih sindikata u zemljama Trećeg sveta. U cilju unapređenja svoje međunarodne saradnje, WFTU razvija partnerske odnose s mnogim nacionalnim sindikatima širom sveta, kao i sa jednim brojem međunarodnih i regionalnih sindikalnih organizacija. Osim toga, suraduje i sa agencijama UN, uključujući ILO, UNESCO i FAO.

Zaposleni u Jugoremediji uoči novog termina za prodaju nadaju se da više neće imati „lošu karmu“

Kad sindikalci postanu poslodavci

Radnici sudski vraćani na posao, a vlasnik radije plaćao kazne nego da ih angažuje • Mirne godine „samouprave“ bliže se kraju - da li se sprema nova bura

Miroslava Pudar

STUDIJA SLUČAJA

Zrenjanin - Stara asocijacija na zrenjaninsku fabriku lekova „Jugoremedija“, sa svim štrajkovima koji su tokom burnih tranzicijskih godina od 2003. do 2007. za rezultat imali poništenje privatizacije i preuzimanje kornila fabrike od strane radnika, sada već bleđi pred naletom najava nove privatizacije. Tenderska dokumentacija uveliko se priprema, a više puta najavljivana, pa prolongirana prodaja bliži se novom, oktobarskom terminu.

U upravi fabrike ne kriju žurbu i naglašavaju da im je trenutno najvažnije da se završena rekonstrukcija tabletnog pogona kruniše GMP sertifikatom, što će nesumnjivo imati uticaja na prodaju. Ipak, najvažnije pitanje od koga zavisi sudbina 420 zaposlenih - prodaja, tek treba da se reši u nadolazećim jesenjim danima, uz nadu da će novi vlasnik biti farmaceutska kuća koja želi da nastavi proizvodnju.

U svemu tome uloga i socijalni položaj radnika dramatično su se menjali. Proces je trajao je punih osam godina, da bi nakon burnog perioda u kome je bez posla ostao značajan broj ljudi, ponovo nastupila mirnija faza u kojoj se priprema socijalni program i očekuje novi kupac. Predstavnici oba sindikata, Samostalnog i Nezavisnosti, (koji nije reprezentativan u ovoj fabrici), slažu se da nema više tenzija, ali i da su upravo radnici ti koji su platili najveću cenu promene vlasništva.

Nismo kao sindikat bili pripremljeni za privatizaciju, malo smo zna-

Ekonomsku krizu dočekali relativno spremni: Iz pogona Jugoremedije

li o akcionarstvu, ali kada je Jaka 80 počeo da nezakonito preuzima akcije firme, preostalo nam je da se usprotivimo, kaže za Forum Vladimir Pecikoza, predsednik Samostalnog sindikata u Jugoremediji. On podseća da je puno ljudi ostalo bez posla, trpeli su maltretiranje, smanjivanje plata i razmeštanje na lošije poslove.

čeli da dobijamo sporove. Kuriozitet je da smo vraćani na posao, a da tadašnji vlasnik nije hteo da nas primi, već je pune tri godine plaćao kazne. Kada smo se vratili na posao bilo je i sukoba sa kolegama, ali sada toga više nema. Plate su redovne i radimo na tome da tako ostane i kada dode novi kupac. Sada je lako baviti se sindikalnim radom, kaže Vladimir Pecikoza.

On i njegove kolege podsećaju da se u Jugoremediji odvijala „surova“ borba za vlasništvo.

Nismo nakon prve privatizacije odmah shvatili da nam je ugroženo vlasništvo. Većina ljudi nije mislila da kada su, po starom zakonu o privatizaciji dobili akcije firme u kojoj rade,

remedije i ističe da socijalni dijalog u Jugoremedije još uvek nije na zadovoljavajućem nivou.

Dijalog je teško postići, jer kod nas ne postoji jasna podela na poslodavca i sindikat i zbog toga što smo upravo mi, sindikalci, istovremeno rukovodili. Ipak, mi pripremamo dobar socijalni program, jer želimo da novog vlasnika dočekamo sa rešenim socijalnim pitanjima i dobrim kolektivnim ugovorom, ističe Nadica Margold.

Podsetimo, nakon raskida kupoprodajnog ugovora, usledili su radni sporovi za blizu 200 otpuštenih radnika. Nažalost, ista priča se ponovila kada je fabrika „oslobođena“. I tada je dosta radnika ostalo bez posla.

Nova preteća senka

U protekla dva meseca kao da se nadvija nova preteća senka nad firmom. Bilo je dosta pritiska, eksterni akcionari žure se da prodaju akcije, papire ove firme proveravali su inspektori za privredni kriminal, a sve to uticalo je i na poslovanje, u ionako lošim uslovima. „Kada je došla policija dobavljači su odjednom počeli da puštaju menice. To nam je napravilo ogroman problem, ali to nije i jedina prepreka. Na farmaceutskom tržištu došlo je do regrupisanja, pa je skoro nemoguće posloovati. Veleprodajnici su te koje diktiraju tempo i uslove prodaje lekova, ostavljajući proizvođačima mrvice. Zato je bitno što više izvoziti“, kaže direktor Jugoremedije Zdravko Deurić.

da je to njihova svojina i da imaju pravo da njom upravljaju. Nekoliko nas je to shvatilo, a tadašnji vlasnik pokušao je da stvar zataška prebacivanjem borbe na sindikalni teren. Najpre je otkazao kolektivni ugovor, zbog čega su počeli protesti i to jeste ličilo na sindikalnu borbu, ali u osnovi je to bila borba za vlasništvo. Usledili su otkazi, nakon čega je tri godine trajala naša borba da dokažemo da se ne poštuje kupoprodajni ugovor, priseća se sindikalne borbe Nadica Margold, sada predsednica Upravnog odbora Jugoremedije.

Bilo je revanšizma, smanjenja plata, promene radnog mesta pa i otkaza. Sada je sve drugačije, tenzije su splasnule, zajedno radimo na pripremi fabrike za novog kupca. Istina, nismo bili uključeni u pripremu socijalnog programa, jer nismo reprezentativni, ali smo obavešteni o svemu. Smatram da bi bilo kolegijalno da su nas uključili u taj posao. Sindikalno delovanje je, nakon uspona i padova, sada profesionalizovano, kaže Milan Anđelković, poverenik sindikata Nezavisnost za Jugoremediju.

Završen konkurs za izbor učesnika u projektu „Civilno društvo Srbije u procesu EU integracija: usvajanje vrednosti i unapređenje dijaloga“

Zaštita životne sredine u fokusu

Izabrano 30 od 75 kandidata, a projekat realizuju FES i Beogradska otvorena škola, u saradnji sa Vladom i uz podršku Delegacije EU

Vesna Andrić

FES INFO

Na konkurs za učešće u projektu „Civilno društvo Srbije u procesu EU integracija: usvajanje vrednosti i unapređenje dijaloga“ prijavilo se 75 kandidata, od kojih je izabrano 30 predstavnika organizacija civilnog društva koje deluju u oblasti zaštite životne sredine.

Selekciona komisija, koju su činili predstavnici Beogradske otvorene škole (BOŠ), Fondacije Fridrih Ebert i Kancelarije za evropske integracije Vlade Srbije, vodila je računa da sansu za učešće u projektu dobiju i „velike“ organizacije, koje se dugo bave pitanjima zaštite životne sredine, ali i one koje su u nastanku, kako bi mogle da se međusobno povežu i zajedno naprave neke pomake, objašnjava Nevena Jovanović, iz Centra za evropske integracije Beogradske otvorene škole.

Veliko interesovanje za ovaj projekat pokazuje da u Srbiji ipak postoji izražena svest o važnosti ekologije. Jedan od koraka Srbije ka pristupanju

EU je usklađivanje zakonske regulative sa evropskom, a najveći broj tih zakona je iz oblasti zaštite životne sredine. Zato je potrebno da organizacije civilnog društva dobiju pomoć, kako bi mogle da što bolje i efikasnije rešavaju probleme u ovoj oblasti. Ovim projektom želimo da izgradimo adekvatni model za aktivno učešće organizacija civilnog društva u sprovođenju zakona iz oblasti zaštite životne sredine, objašnjava Jovanovićeva.

Kako dodaje, Projekat je koncipiran tako da omogući izabranim predstavnicima organizacija civilnog društva

mira mreža organizacija civilnog društva radi pronalazanja zajedničkih rešenja u ovoj oblasti.

Podsetimo, projekat realizuju Centar za evropske integracije BOŠ-a i Fondacija Fridrih Ebert, u saradnji sa vladinom Kancelarijom za evropske integracije i uz podršku Delegacije EU u Srbiji.

Nevena Jovanović ističe da realizacija projekta počinje u oktobru ove godine i trajeće do maja 2011. Tokom prve faze učesnici će definisati osnovne probleme iz oblasti zaštite životne sredine i ponuditi načine za njihovo reša-

Od Bujanovca do Beograda

Važan kriterijum za izbor u projektu bio je i teritorijalna rasprostranjenost, te se među 30 izabranih, nalaze organizacije iz Beograda, Novog Sada, Niša, Kragujevca, ali i Raške, Bujanovca, Valjeva, Bora... Komisija je vodila računa i o rodnoj zastupljenosti, iako to nije bio presudni kriterijum prilikom izbora kandidata, ističe Nevena Jovanović.

steku relevantna i primenjiva znanja o funkcionisanju i delovanju EU u ovoj sferi. Cilj je i taj da se organizacije osposobe za aktivizam i uspešno suočavanje sa problemima lokalnog i regionalnog karaktera, zatim da se uključe u primene zakona koji se tiču zaštite životne sredine, ali i da se for-

vanje. Sledi trening za pisanje predloga praktične politike, koji je koncipiran tako da omogući upoznavanje sa svim fazama ciklusa pisanja predloga praktične politike i prenos znanja o najboljim praksama zemalja članica EU, koje se tiču aktivnog učešća organizacija civilnog društva u kreiranju i primeni

Prioritet sprovođenje zakona i usklađivanje sa praksom EU: Jedna od akcija „Očistimo Srbiju“

politika zaštite životne sredine. Učesnici će potom imati priliku da se upoznaju sa veštinama javnog zagovaranja u oblasti zaštite životne sredine, sa posebnim osvrtom na najbolje prakse zemalja članica Unije.

Učesnici će potom izrađivati nacrt predloga praktične politike. U završnoj fazi projekta biće realizovan konstruktivni dijalog, gde će učesnici dobiti priliku da taj dokument i javno predstavljaju. Kroz dijalog sa predstavnicima izvršnih i zakonodavnih vlasti, učesnici će pokušati da definišu konkretne preporuke za učešće organizacija civilnog društva u primeni zakona

FORUM SOCIJALNI DIJALOG
FRIEDRICH EBERT STIFTUNG
Dodatak kancelarije Fondacije Fridrih Ebert u Beogradu i lista Danas
Uređuje: Branislav Božić
Dizajn i prelom: Branislav Bešević